

KÉRDEZ AZ IDŐ

BERTÓK LÓRÁND

Anyanyelvünk helyzete és jövője

„Más hazában híven őrzik,
mindazt ami nemzeti.

Ósi kincsét a magyar nép
Megteti és elveti.

A magyar magyarnak lenni

Elfeled vagy szégyenel,

És az ily elkorcsosult nemzet

Életet nem érdemel.

(Petőfi Sándor: *A magyar nemzet*)

1845

Azzal kell kezdenem, hogy én nem vagyok nyelvész, csak egy magyar értelmiségi, de úgy gondolom, jogom, sőt kötelességem saját anyanyelvemet védeni, hisz' ez a legnagyobb örökségem.

Az anyanyelv elsajátítása, ismerete mindenki részére az emberré válás alapvető feltétele, melynek megtanulása teszi a „nemzetközileg” oázó kisgyermeket valamely közösség tagjává, így az összetartozás legfontosabb feltétele is. Születésem okán általa lettem én is magyarrá. Az anyanyelv megtanulása, használata igen gyorsan történik, és alapja minden további szellemi fejlődésnek és hovatartozásnak. Ezért anyanyelvének őrzése mindenkinek legegységesebb érdeke. Így megdöbbentő, hogy anyanyelvünk romlását legtöbb ember észre se veszi. Nagy íróink, költőink és gondolkodóink (Apáczai Csere, Bessenyei, Kölcsey, Vörösmarty, Bajza, Gárdonyi, Babits, Kosztolányi, Kodály, Illyés, Déry, Sütő, Csoóri és még sokan mások) sokat foglalkoztak anyanyelvünkkel, amint ezt Grétsy László egy szép gyűjteményében (*A mi nyelvünk*. Bp., 2000, Tinta Könyvkiadó) olvashatjuk. Erőt méríthetünk ezekből az írásokból, mert napjainkban már csak ez az egyre romló, pusztuló nyelv tartja össze a magyarságot. Ha pedig ezt elveszítjük, eltűnünk, beolvadunk. Korunk, az új világgyarmatosítás (globalizáció) kora, már tulajdonviszonyai miatt sem kedvez anyanyelvünk fennmaradásának. Így ma a magyar nyelv sokkal nagyobb veszélyben van, mint volt valaha történelmünk során. Ha így „haladunk” rövidesen „bennszülöttek” leszünk a saját hazánkban, amint ezt Németh László megjövendölte. Gyárakban, irodákban, egyetemeken rövidesen a korcs angol lesz a „hivatalos” nyelv. Már ma is elég szörnyű a „hírközlő szervek” – rádió, tv-csatornák, nemcsak a kereskedelmiek, hanem az államiak is – nyelvhasználata. Így jogosan vethetők fel a címben jelzett kérdések.

Sajnos napjainkban már minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy mind a köz- és az irodalmi, mind a szakmai magyar nyelv igen lepusztult állapotban van. Gyakorlatilag anyanyelvünk mind szóhasználatában, mind szerkezetében pongyola, félgyarmati jellegűvé vált, noha erre semmi külső hatás nem kényszerítette hasz-

nálóit. Így ez az „önkéntes gyarmat” egyik sajnálatos tüneteként fogható fel. Biztos, hogy ebben nagy szerepe van a számítógép hihetetlen gyors térhódításának is (pl. e-mail: ékezet nélküli szövegek stb.). Pedig az egyes szakmák, de a köznyelv is már a XIX. század végén és múlt század első felében megszabadultak a német kifejezések többségétől, és jelentősen magyarodtak. Így például a magyar orvosi nyelv a XIX. század végén sokkal magyarabb volt, mint ma. Ha előveszünk egy e korból származó magyar szaklapot, olyan szép magyar orvosi kifejezéseket lehet benne találni, melyet ma már a szakemberek nagy része sajnos nem is ért. Manapság, ha egy magyar fiatalember hazajön 1–2 éves tanulmányútjáról, már nem tud egy ép magyar mondatot elmondani. Minden második szava idegen, korcs angol vagy angolosított latin. Sokszor már csak a kötőszavak magyarok.

Elkeserítő kézbe venni egy-egy rendezvény (akár irodalmi, akár szakmai) meghívóját, mert azon már magyar szó se az ülés megjelölésében, céljában, lebonyolítás rendjében (konferencia, workshop, szimpózium, regisztráció, fesztivál, magazin, credit stb.), se az előadások címében alig található. Elgondolkodva a fentiekben, megállapítható, hogy ennek a veszedelmes nyelvromlásnak az okai többek között a következők lehetnek. Első az a tévhit, hogy magyarul nem lehet kifejezni valamit. A második és nem jelentéktelen ok, hogy azt hiszik, ez az „előkelőbb”, a korszerűbb, és ez bizonyítja a hozzáértést is... A harmadik ok egyszerűen a lustaság, mert nem keressük a megfelelő magyar kifejezéseket. A negyedik ok pedig az, hogy fogalmunk sincs arról vagy észre se vesszük, hogy nem magyarul beszélünk vagy írunk.

Álljon itt egy példa, egy még létező magyar, de már idegen című folyóiratban 2000-ben megjelent orvosi cikkből:

„...Pszichiátriai tematikájában konfliktuozus familiaris háttér, párkapcsolatban grávisz frusztrációk tömege volt exponálható, ezért mind a pszichológusok, mind a pszichiáterek ezen tematikára centrálva, a feltáró, supportív és dinamikus orientált pszichoterápiás kezelések mellett, kognitív orientációjú pszichoterápiában is részesítették...” Ugye hihetetlen?! Pedig így beszélünk és írunk manapság. Meg kell jegyezni azonban, hogy e cikk írója kitűnő szakember volt, akinek magyarságtudatához se fért kétség, de nem vette észre, hogy nem magyarul ír. Erre mondja az Írás: „jól lehet a lélek kész, de a test erőtelen”.

Ez a nyelvhasználat „ragályos betegség”. Tudományos üléseinken, legyenek azok akadémiai, egyetemi vagy egyesületi rendezvények, akár magyar nyelvvédő összejövetelek, országgyűlési hozzászólások, szintén ezt a szörnyű félgyarmati nyelvet lehet csak hallani (például az ombudsman asszony ül az infrastrukturáján, a parlamentben, és konzultál a frakcióvezetővel, miközben egy hot dogot inkorporál magába). A magyar nyelvnek „angolkórja” van, mint találóan jegyezte meg nemrég egyik jeles nyelvészünk (Szűts László).

Érdekes, hogy a több évtizedes orosz megszállás gyakorlatilag minden nyelvi „maradvány” nélkül múlt el, leszámítva a „párt nyelvezetéből” ittmaradt néhány, de sajnos ma is használt, többnyire latin eredetű kifejezést. Értelmiségünk, szakembereink ma képtelenek egy mondatot úgy elmondani vagy leírni, hogy ne le-

[*Kérdez az idő*]

gyen tele idegen szavakkal, kifejezésekkel. Talán tudjuk a jót, de cselekedszük a rosszat? Már fel sem tűnik, ha egy magyar orvosi zárójelentésen a kórisme nem latinul vagy magyarul, hanem angolul van. Hisz' angol nyelvű vagy angol-magyar a készülékek számítógépes kiírása miatt minden orvosi leletünk is. Társaságaink, egyesületeink nagy részének már a neve is idegen, sőt intézményeink neve se magyar. Pedig erre senki se kényszerít bennünket. Önként tesszük, de miért? Ennek oka lehet egyszerűen lustaság, de lehet divat is, mert sokan azt hiszik, hogy csak akkor beszélnek és írnak korszerűen, ha idegen szavakat és nyelvi szerkezeteket használnak. Vannak, akik azt hirdetik, hogy az idegen szavak gazdagítják a nyelvünket. Ez azonban nem igaz, mert éppen szegényítik. Így például az állandóan használt információ szó és származékai több mint 30 szép magyar szót, kifejezést szorítanak ki nyelvünkéből. Rengeteg példát lehetne felhozni erre a nyelvszegényedésre (minden magazin, fesztivál, média, fantasztikus stb.). Noha a magyar nyelv olyan gazdag – a közé a 25 nyelv közé tartozik (a sok ezer közül) –, amelyiken mindent (művészet, tudomány, költészet stb.) tökéletesen ki lehet fejezni, mondja Fábrián Pál, neves nyelvészünk. Lehet magyarul beszélni és írni. Példa lehet erre a Bősze Péter által szerkesztett nőgyógyászati és a *Magyar Orvosi Nyelv* című folyóirat, a Molnos Angéla által összeállított *Lélektani szakfordító*, a már öt kiadást megért *Magyarító könyvecske*, a *Szent és sérthetetlen*, valamint az utolsó, a *Gyógyít-sunk magyarul* (2007) című kitűnő írás. Ide sorolhatom saját magyar nyelven megjelent szerény irományaimat is.

Ha újra magyarul akarok beszélni és írni, akkor legelőször fel kell ismernem, be kell látnom, hogy nagyon rondán beszélek és írok. El kell határoznom, hogy igyekszem tiszta, szép magyar nyelvet használni. Oda kell figyelnem, hogy elhatározásomat végre is hajtsam. Következetesnek kell lennem. Természetesen ehhez hit és türelem kell. Tehát legelső feladat magamat meg- és legyőznöm. Ha nekem sikerül, lesz erkölcsi alapom ahhoz, hogy környezetemet, barátaimat is meggyőzzem az ügy fontosságáról. Azaz példát kell mutatni.

Én egy lovasbaleset kapcsán, hatheti kényszerű otthonlét alatt tanultam meg újra magyar-magyarul egy kis szakmai könyv írása kapcsán, ezzel is bizonyítva, *hogyan lehet magyarul írni*. És be kell vallanom, a tiszta magyar nyelv használata azóta sok örömet okozott nekem, és bízom benne, hogy olvasóimnak is, mert szabatosabbak, érthetőbbek lettek írásaim. Ez azért lehet, mert a beszédnek és az írásnak – az ún. második jelzőrendszernek – az a célja, hogy mások is megértsék mondandómat.

Az anyanyelv meghatározza az irodalmi és a tudományos nyelvet is, illetve kel-lene, hogy meghatározza, de vissza is hat rá. „Minden nemzet a maga nyelvén lett tudóssá”, mondta annak idején Bessenyei György. Így az anyanyelv megfelelő szintű ismerete és használata nélkül nincs értelmes, mindent kifejezni tudó irodalmi, de tudományos nyelv se.

A tudomány valóban nemzetközi, de aki műveli az többnyire tartozik valahova. Mindenki az anyanyelvén tud mindent legjobban kifejezni, többnyire ezen gondolkodik is. Napjainkban szakmai-tudományos, de irodalmi nyelvünk is még a köz-

nyelvnél is gyarmatibb állapotban van. Gyakorlatilag a magyar értelmiség már nem magyar, hanem egy keverék gyarmati nyelvet beszél. Hovatovább már csak a kötőszavak magyarok írásainkban, előadásainkban, eszmecsereinkben. A rendezvények, folyóirat-közlemények – beleértve az irodalmi és a magyar nyelvi kérdésekkel foglalkozókat is – nyelve már ma is többnyire zagyva. Ez előrevetíti az árnyékát a magyar nyelv teljes visszaszorulásának. Ezért jól felfogott érdekünk, hogy igyekezzünk felhívni a közvélemény figyelmét erre a sajnálatos tényre és minden eszközzel igyekezzünk gátolni ezt a folyamatot.

Lehet például a hazánkban rendezett nemzetközi üléseket is jellegzetesen és külföldi vendégek részére emlékezetesen magyar módon rendezni. Így rendeztük meg először 11 éve, Selye János születésének 90. évfordulóján, a nemzetközi „stressz” világ-összejövetelt, amelyen minden „kellék” magyar volt. Mai napig emlegetik ezt a rendezvény külföldi vendégei.

Aki egy nemzet fiaként születik, az is marad még akkor is, ha máshová kerül élete során. Így a magyarnak születés is tény, ezen nem lehet változtatni, legfeljebb tagadni lehet. Az, hogy valaki hovatarozását érzi-e vagy sem, nevelés és környezet kérdése. A magyarságtudat kifejlődését ma sem támogatják. Ha valaki otthonról és az iskolából nem hozott magával nemzeti tudatot, úgy a hazához való ragaszkodása, az érte való tenniakarás vágya többnyire nagyon gyenge vagy teljesen hiányzik. Értelmiségünk jelentős részének egyáltalán nincs nemzeti tudata. Mindezeket figyelembe véve nem csoda, hogy azok, akikben csak a saját szakmai érdeklődés és főként előrehaladási, érvényesülési igény munkál, de kötődés, felelősségérzet nem, nemcsak a magyar nyelvvel nem törődnek, de szép lassan eltűnnek a hazai berkekből is, de ha itthon maradnak, akkor pedig tevékenységükkel csak tovább rontják nyelvünket. Így néhány évi külföldi tartózkodás után a hazalátogatókat már például nem Simonyi Károlynak, hanem Charles Simonyinak nevezik az itthon emlegetők, pedig valószínűleg az illető nem is igényli ezt. Az ország, amelyik az irodalmi és tudományos tevékenységet nem támogatja, nem védi, elveszti vezető értelmiségét, és ezzel saját jövőjét teszi tönkre, előbb-utóbb gyarmattá válik. Sajnos nálunk ez a folyamat – a jellegtelen, nemzetietlen nevelés és a beözönlő nemzetközi szennyözön miatt – már elég régen elindult, és napról napra erősebb sodrásúvá válik. Egymás után szűnnek meg a régi magyar folyóiratok, az újak pedig legtöbbször már nevükben sem magyarok. Lassan magyar nyelven már nem is lesz hol közölni. A magyar nyelven még megjelenő irodalmi, tudományos vagy közéleti lapok pedig a manapság már teljesen megszokott, bevett, azaz elfogadott gyarmati angol-magyar (Hung-English) nyelven jelennek meg. Sajnos nem kivételek ez alól a Magyar Tudományos Akadémia kiadványai sem, noha Széchenyi István azért támogatta a Magyar Tudós Társaság megalakulását, hogy az a magyar nyelv legfőbb támasza és őre legyen. A magyar nyelven való közlés egyik legfontosabb fenntartója, megőrzője nemzeti tudatunknak. Tulajdonképpen ha jól körülnézünk egymást taposó, gyűlölködő, széthúzó közéletünkben, megállapítható, hogy ezt az országot, nemzetet mindezek ellenére csak ez a közös, egyre romló nyelv tartja össze. Még ezen ócsárolják egymást politikusaink, har-

[*Kérdez az idő*]

sogják fülünkbe könyörtelen, borzalmas magyartalan hirdetéseiket kufáraink és pénzváltóink. (Igaz, hogy sokszor már csak az „és” és a „meg” magyar a mondataikban.) Minden okévá, projektté, trenddé, ombudsmanná, imiddzsé, nonprofittá, diszkonttá „szürkül”. Ezt látjuk, halljuk a borzalmas hirdetésekéből, cégek elnevezéseiből is. Okézik az utcaseprőtől az egyetemi tanárig mindenki. Teljesen mindegy, hogy a honatyák beszélnek az országházban, pártvezérek a nagygyűléseken, tévé- vagy rádióbemondók, műsorvezetők („konferensziék”, „kabarésok”), alkuszok („brókerek”) a tőzsdén, az agyvérzést („stroke”) kutató orvosok egy tudományos ülésen vagy más tudósok akadémiai rendezvényeken, beleértve sajnos magyar nyelvészeink többségét is. Ma már ha magyarul ír valaki, a magyar szó után zárójelbe kell tennie az angol-magyar kifejezést is (lásd fentebb), illetve meg kell magyarázni, mert nem értik, hogy például mi a távmásoló (fax). Pedig ha valaki nem tudja magát az anyanyelvén kifejezni, állandóan más nyelvből kell szavakat kölcsönvennie, az nem a műveltség jele. Az is mindegy, hogy melyik politikai irányzathoz tartozó újságot, folyóiratot vagy más irományt vesz a kezébe az ember, és húzza alá pirossal az idegenségeket, mindegyik ugyanolyan verestarka lesz. Ebben az egyben nincs különbség! A „legmagyarabbnak” vélt őstörténeti dolgokról is ezen a korcs nyelven értekeznek. Szörnyűek a beszélgetések („interjúk, kommunikációk”) a hang- és képcsatornákon is. Mind a tudósító, mind a kérdezett többnyire egyaránt magyartalanul beszél. A szörnyű hangsúlyt és az ö-ö-zést nem is említve. Sőt, újabban már az erdélyiek is, akik pedig eddig szép magyar beszédjükről voltak felismerhetők, ma, igazodva az „anyaországhoz”, ugyanezt a zagyva nyelvet kezdik használni.

Korunkban nem támadt még új Kazinczy, aki megkísérelné magyar szóval helyettesíteni a betolakodott idegenséget. Abban reménykedhetünk csak, hogy ha a magyarság és nyelve ennyi mindent kibírt több mint ezer év alatt, talán ezt is átvészeli. E reményeink azonban nagyon szerények lehetnek, mert az egész világot elszürkíteni, egy akolba hajtani, egységes hamburgert és egységes bűnügyi szörnyűségeket zabáltatni óhajtó világcégek uralma olyan nagy erő, amely régebben nem létezett. A vizek öntisztulása is csak addig tud működni, míg a szennyező anyagok ki nem pusztítják azokat az élő szervezeteket, melyek az idegen anyagok lebontását végezték. Ezért el kellene gondolkodni azon, elsősorban a magyar nyelvészeknek, de a magyar tudományos és közélet minden képviselőjének, minden értelmiséginek és szervezeteiknek, jelesül a Magyar Tudományos Akadémiának is, hogy mit lehetne és kellene tenni.

Mindenek előtt saját magunkat kell rászorítani arra, hogy magyar-magyarul beszéljünk és írjunk, ne „okézzunk”, és ne legyen minden ismeretünk, adatunk „információ”. Nyelvünk, zenénk, ételeink, szellemi és anyagi történelmi környezetünk védelme ugyanis minden eltérő vélemény ellenére nem „nacionalizmus”, hanem a világ sokszínűségének megőrzését szolgáló, elszürkülése ellen ható igen hasznos tevékenység. Azaz őrizzük meg másságunkat. Hisz’ a változatosság gyönyörködtet.

Jó volna azon is elgondolkozni, hogy a magyar nyelven megjelent munkák is beszámítsanak egy-egy tudományos pályázat értékelésébe. Japánban például, ha va-

lakinek nincs elég anyanyelvén írott közlése, a legjobb „impakt faktor” mellett se kap jobb besorolást pályázatok vagy egyetemi kinevezések esetében. Elgondolkoztató! Csak külföldön lehet követendő példát találni? Az anyanyelven való közlés lehetőségeit tehát meg kell őrizni, sőt fejleszteni kell, és el kell ismerni nálunk is, mert e nélkül nincs magyar műveltség és magyar élet se. Azaz írni kell tisztességes magyar nyelven még meglévő folyóiratainkba akkor is, ha ezt egyelőre a „tudomány” nem értékeli és nem díjazza. Többre kell tartanunk magunkat!

Szerencsére néhány éve jó példát mutatva, néhai Juhász Nagy Sándor indított el egy olyan élettani/kórtani könyvsorozatot, amelyben neves hazai szerzők írják meg röviden kutatásaik eredményeit magyar nyelven a fiatal magyar kutatók részére. E könyvek nyelvezete többnyire még bizony nem tiszta magyar, de a törekvés erre már mutatkozik.

Ami a jövőt, e századot illeti, a most következő néhány évben fog eldőlni, hogy megmarad-e a magyar irodalmi, szakmai és tudományos nyelv. Ez azon fog múlni, hogy az a kevés magyar értelmiségi, aki ezt látja, tud-e olyan össznemzeti azonosságtudat-fokozódást elérni, visszavive iskoláinkba a kiirtott csodálatos szépirodalmunk remekeit, népdalkincsünket, amely megállíthatja ezt a szörnyű folyamatot. Tud-e harcolni az ellen az egyre jobban tért hódító szemlélet ellen, mely szerint magyar nyelven írni teljesen felesleges időtöltés és pénzpocsékolás. Meg kell ragadni minden eszközt a nyelv megőrzése érdekében. Nyelvi vetélkedőket kellene rendezni szépirodalmi, szakmai és köznyelvi ügyekben, bevonva ebbe a Magyar Tudományos Akadémiát, az illetékes minisztériumokat, egyesületeket, különféle szervezeteket, megnyerve hozzá a hang- és képcsatornák segítségét. Díjazni kellene, ha valaki megfelelő magyar szót javasol az idegen helyett. Lehet, hogy sokak szerint ez csak álom, de szépsége miatt akkor is hinnünk kell benne.

Mindezeket a lehetőségeket már felvázoltam sokszor és sok helyen, és közölte ezeket a sajtó és több kép- és hangcsatorna, de a helyzet egyik hírközlő intézményben sem javult, sőt romlott.

Meggyőződésem azonban, hogy ez irányú tevékenységünket nem szabad abbahagyni. Így magyar műszaki és más értelmiségiek (Kiss József, Menyhárd Alfréd, Győrffy Sándor, Benczédi József, Fábian Pál, Szathmári István és még több lelkes ember) kezdeményezésével annak idején (2000) elindítottuk a „Mondjuk magyarul” mozgalmat, melynek keretében megszerveztük a I. Magyar Szakmai Anyanyelvi Tanácskozást. Sajnos támogatás hiányában nagyon nehéz ezt a mozgalmat fenntartani, továbbfejleszteni, pedig napjainkban egyre nagyobb szükség volna rá.

A magyar orvosi nyelv ügyében a Magyar Tudományos Akadémián rendezett ülést, 2001. decemberben Bősze Péter „Betű- és szóvetés a magyar orvosi irodalomban” címmel, és indított el egy új folyóiratot, a *Magyar Orvosi Nyelvet*. Örömmel lehetett megállapítani, hogy mindezek a rendezvények és az új folyóirat is nagy érdeklődést váltott ki. Szerencsére egyre többen vannak azok a szakemberek, akik kezdik észre venni és megérteni, hogy saját területükön mindent meg kell tenni nyelvünk visszamagyarítása érdekében. Természetesen ez nem megy gyorsan. Sajnos ma még azok is, akik anyanyelvünk védelmével, tudományos nyelvünk tiszt-

[*Kérdez az idő*]

tításával egyetértenek, egyelőre ugyanazon a napjainkban eluralkodott keveréknyelven beszélnek és írnak még e kérdésekről is. Sajnos kitűnő nyelvészeink többsége ma is csak a magyar nyelv jó szándékú aprólékos „tisztogatásával”, csiszolgtatásával foglalkozik, noha a magyar nyelv és vele az egész magyarság léte forog kockán. Ha nyelvünk silányodik, gyarmatíva válik, az a magyarság kipusztulását eredményezi. Olyan ez, mintha egy haldokló embernek nem gyógyszert adnak, hanem szépen megborotválják, hogy szebb legyen a ravatalon.

A „Mondjuk Magyarul” mozgalmat éppen azért indítottuk el, hogy ebben az eléggé megkésített időben igyekezzünk felhívni a különböző területeken dolgozó magyar szakemberek figyelmét felelősségükre anyanyelvünk megmentése érdekében. Mindnyájan felelősek vagyunk érte. Szerencsére egyre több rendezvény foglalkozik a már régen „működők” (anyanyelvi tanácskozások, magyar nyelv hetek stb.) mellett az anyanyelv és a tudományos-szakmai nyelv ügyével (például a Debreceni Akadémiai Bizottság „Műhelyforum a magyar szaknyelvről”, 2001 őszén) majd minden szakmában van egy-két neves ember, aki igyekszik a magyar szakmai nyelv ügyét előre vinni (például Bodó Imre, † Dohy János, Jávorka Levente az állattenyésztés, Horváth Tibor a műszaki, Szabó István Mihály a szakmai könyvkiadás területén). Újabban a hang és képcsatornák is többet foglalkoznak anyanyelvünk kérdéseivel ismert nyelvészek közreműködésével, bár sokszor nem a jelen helyzet veszedelmét eléggé kiemelő módon. Kecskés Mihálynak, a Magyar Professzorok Világtanácsa elnökének kezdeményezésére megszületett az ún. „nyelvtörvény” is, mely még eléggé kiherélt alakjában is sok vitát váltott ki. Sajnos, ha körülnézünk hazánkban, egyelőre nem is érzékelhető a hatása. Ez nem is csoda, hisz’ óvatosságból az áll a „törvényben”, hogy ki kell írni az üzlet cégtáblájára magyarul is, holott kézenfekvő lett volna az a szabályozás, hogy ki lehet írni a magyar mellett más nyelven is! Így nem meglepő, ha nem lett foganatja e kitűnő javaslatnak.

A magyar nyelvvel hivatásból (írók, költők), szakmájukból (újságírók, bemondók, tudósítók), közéleti tevékenységükből (ügyvédek, orvosok, köztisztviselők, hivatalnokok, képviselők, tudományos kutatók) adódóan foglalkozók, egyszóval minden értelmiséginek nevezhető magyarnak példát kell mutatni, mert ez a környezetre is igen jelentős, jótékony hatással lehet. „Divattá” kell tenni a magyar nyelv használatát az élet minden területén, mert ez fennmaradásunk záloga. Ez minden magyar „írastudónak” a kötelessége és feladata.

Meggyőződésem ugyanis – mint erre már az első sorokban rámutattam –, hogy a magyar nyelv megőrzése, fejlesztése nemcsak a nyelvészek szakmai ügye, hanem az egész magyar nemzet közös felelőssége kell hogy legyen.

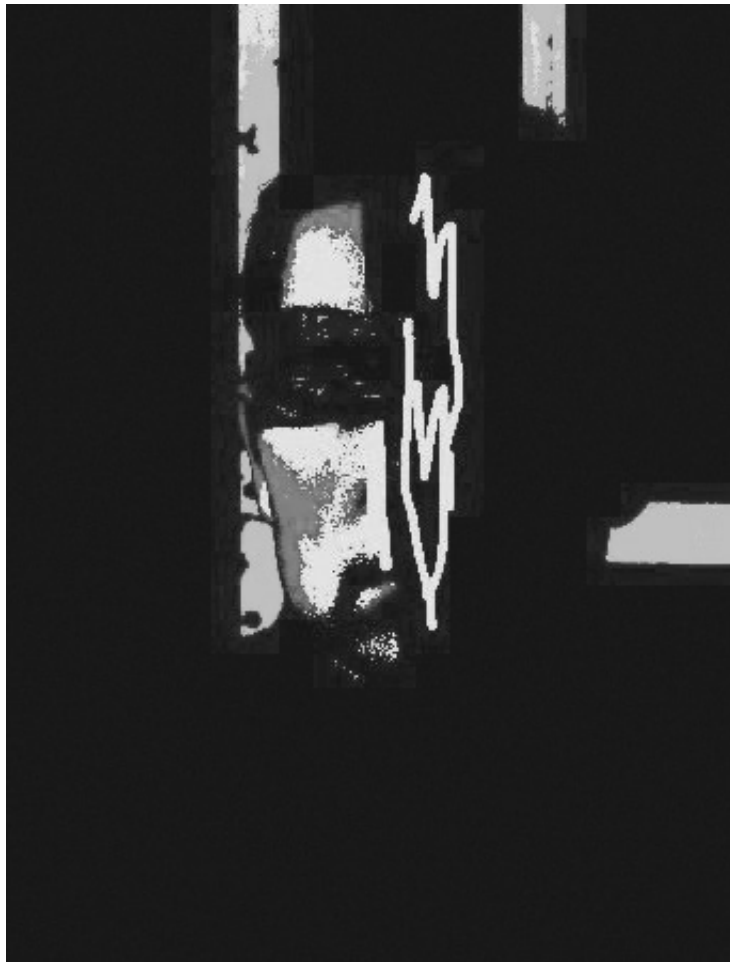
Legyenek igényesen tiszta magyar nyelven megírt szépirodalmi és szakkönyveink, folyóiratcikkeink, hassunk oda, hogy hírközlő, hang- és képcsatornáink, de sajtónk is magyar nyelvű legyen! Minden lehetőséget meg kell ragadni ennek érdekében. Rajtunk múlik, hogy mindez csak álom marad, vagy valósággá válik.

A címben felvetett kérdésekre tehát csak azt lehet válaszolni, hogy *lehet, érdemes és kell magyar-magyarul beszélni és írni*, mert különben kipusztulunk. A magyar

[*Kérdez az idő*]

értelmiség felelőssége ebben a kérdésben megkerülhetetlen. Aki ma nem törekszik beszédében és írásműveiben a szép magyar nyelv használatára, az nem nevezhető magyarnak, sőt tulajdonképpen, Gárdonyi Géza szavaival élve hazaáruló!

Végül vigasztalásul, reménykedve, meg kell említenem, hogy a tiszta magyar nyelv használatának elősegítésére igénybe szeretnénk venni korunk új lehetőségét is, a számítógépet, megnyerve leképzettebb számítógépes nyelvészünk Prószéky Gábor és munkatársai segítségét, hogy „magyarítóprogram-rendszert” dolgozzanak ki. Ezzel gyors és közvetlen lehetőséget lehetne biztosítani – választható alapon – mindazok számára, akik szeretnének és akarnak is magyar-magyarul írni. Ez a módszer – minden erőszak és törvény nélkül – sokat segíthetne anyanyelvünk tisztításában, visszamagyarosításában, megőrzésében, fejlesztésében, végső soron fennmaradásunkban.

Lefojtva, 29